Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1868. Wydane i rozesłano dnia 9. Lipca 1868. **VI. Część.**

Nr. 16.

Rozporządzenie Rady Szkolnej krajowej z dnia 20. Kwietnia 1868. r. l. 98.,

względem spisania historyi, fasyi i inwentarza każdej szkoły ludowej.

Zważywszy, że obowiązujące przepisy względem sporządzania przy każdej szkole ludowej aktu, wykazującego czas i sposób założenia szkoły, jej dotacyę i uposażenie nauczycieli — nie wszędzie zachowane bywają, i w skutek tego zabezpieczenie majątku szkolnego częstokroć trudnościom ulega, postanowiła Rada Szkolna krajowa, zastosowując wydane przepisy do zmian zaszłych w ustroju administracyjnym kraju, rozporządzić, co następuje:

A. Ma być spisaną historya każdej szkoły, obejmująca działy:

I. Przez kogo i kiedy szkoła została uposażoną i założoną, oraz które osoby i jakie okoliczności wpłynęły na zmianę jej dotacyi? Pod uposażeniem szkoły nie rozumie się tylko płaca nauczycieli i pomocników, ale także zabudowanie szkolne z przynależnemi gruntami i ogrodami, opał, dodatki na mniejsze potrzeby szkolne i premia. Wymienić przeto należy nie tylko akt fundacyjny, ale oraz wszystkie inne dokumenta i rozporządzenia dotyczące uposażenia szkoły. Dalej

II. Wyszczególnić wedle możności: których przedmiotów, i w jakim języku uczono w tej szkole zaraz po jej założeniu, a czego obecnie uczą? niemniej rozporządzenia, w skutek których zaprowadzono zmianę w udzielaniu nauk, nareszcie książki szkolne dawniej i dziś tam używane.

III. Wyszczególnić wszystkie władze i nadzory szkolne, którym szkoła podlegała i podlega, tudzież wymienić nauczycieli w porządku, jak po sobie następowali.

Po każdym z powyższych działów ma być pozostawionych kilka lub kilkanaście kartek wolnych, gdzieby dalsze odpowiednie daty zaciągnąć można.

Na papier i oprawę tej księgi można użyć pieniędzy, z grzywien szkolnych pochodzących.

Za źródła do powyższych zestawień mają służyć akta urzędu powiatowego, akta przy kościele lub szkole się znajdujące, akta konsystoryalne, tudzież szematyzmy przez konsystorze wydawane.

Do spisania tej historyi obowiązanym jest nauczyciel każdej szkoły, w czem go wspierać ma naczelnik gminy.

Rada Szkolna krajowa wzywa c. k. Urzęda i Rady powiatowe, aby w spólnem porozumieniu wszelkich dołożyły starań ku dokładnemu i ile możności rychłemu spisaniu każdej szkoły ludowej w powiecie.

B. Należy sporządzić fasyę szkolną, t. j. dokument, w którym szczególnie uwydatnioną być ma dotacya szkoły i jej nauczycieli.

I. Fasye te sporządzić mają zwierzchności gminne według załączonego wzoru ./· za współudziałem komitetów, nadzorów szkolnych miejscowych i nauczycieli kierujących; ci mają ją przedłożyć Radom powiatowym, które przeszlą takowe Radzie Szkolnej do zatwierdzenia.

II. Rubryki we wzorze poszczególnione ściśle wypełnić należy i zastosować ile możności do każdej pojedynczej szkoły. Gdyby zaś zachodziły szczególne stosunki, nie dające się podciągnąć pod żadną z danych rubryk, n. p. gdyby z obowiązkiem nauczyciela połączony był inny jaki obowiązek, lub gdyby nauczyciel we własnym domu nauki udzielał, natenczas stosunki te osobno w fasyi uwidocznić należy. W szkołach, mających dwóch lub więcej nauczycieli lub pomocników, należy wykazać dochód każdego nauczyciela i pomocnika, jakoteż fundusze, z których pensye powyższe wypłacane bywają.

III. Ponieważ szkoły ludowe są zakładami gminnemi, przeto jest rzeczą Rad powiatowych czuwać nad tem, aby urzędy gminne zadość uczyniły temu obowiązkowi, oraz aby wszystkie dochody każdej szkoły, czy one opierają się na protokółach wizytacyjnych, lub też na zapisach czyli dokumentach, lub nareszcie pochodzą z innych tytułów i źródeł, były w fasye dokładnie wciągnięte i podpisane przez osoby w ustępie I. wyszczególnione.

IV. Rady powiatowe przedłożą Radzie Szkolnej w trzech exemplarzach fasye pojedynczych szkół, stwierdzone wraz z dokumentami wymienionemi w poprzednim ustępie. Po porównaniu pojedynczych rubryk dochodów z książkami oddziału rachunkowego, i po uskutecznionem uzupełnieniu katastru szkół kra-

jowych, zwróci Rada Szkolna jeden exemplarz zatwierdzonych fasyj Radzie powiatowej, drugi gminie, trzeci zaś zatrzyma dla siebie.

V. Wydarzające się następnie zmiany w stosunkach szkoły mają być uwidocznione w osobnym dodatku do fasyi, i dodatek ten ma być równie jak fasya sprawdzony i zatwierdzony. Radę Szkolną o tem zawsze dla uzupełnienia fasyj w jej aktach przechowanych uwiadomić należy.

W razie ważniejszych zmian, oddziaływających na ustrój szkoły, n. p. w razie złączenia jednej szkoły z drugą, lub jej oddzielenia, w razie dodania lub zwinięcia pojedynczych klas — powinna być fasya szkolna na nowo spisana na podstawie poprzedzającej. Przy nowo-załozonych szkołach ma być spisana fasya równocześnie z ich utworzeniem.

Nauczycielom nie wolno samodzielnie spisywać fasyj szkolnych.

C. Ma być sporządzony inwentarz każdej szkoły, w którymby dokładnie były wyszczególnione budynki szkolne i sprzęty gospodarskie, tudzież wszelkie do szkoły należące ruchomości, jakoto: ławki, stoły, szafy, narzędzia, książki i inne przybory uaukowe.

Nauczyciel obejmujący szkołę ma wejść w zarząd tych rzeczy na podstawie takiego inwentarza, ustępujący zaś powinien przed dotyczącą władzą, odbierającą od niego szkołę, wykazać się, iż inwentarz jemu powierzony oddaje w należytym porządku.

Spisany przez komitet szkolny, lub gdy niema komitetu przez reprezentacyę gminną w porozumieniu z nauczycielem, inwentarz musi być zatwierdzony przez wydział Rady powiatowej i w trzech odpisach przechowany, mianowicie: u nauczyciela, w komitecie szkolnym, względnie w urzędzie gminnym i w radzie powiatowej.

Jest rzeczą nauczyciela wciągać każdy nowo przybyły przedmiot do inwentarza, i donieść o tem komitetowi szkolnemu, względnie reprezentacyi gminnej, tudzież wydziałowi Rady powiatowej.

D. Urzędy powiatowe mają wspierać władze autonomiczne w tych czynnościach, a w razie gdyby gminy nie odpowiadały temu rozporządzeniu, postąpić sobie z niemi według §. 107. ustawy gminnej.

Agenor hrabia **Gołuchowski** w. r.

Fasya dla szkół ludowych.

Powiat Gmina Szkoła w

Rodzaj szkoły

Gmina szkolna składa się z gmin z obszarów

Prawo prezentacyi przysługa w moc

Liczba dzieci zdolnych do szkoły

Liczba dzieci uczęszczających do szkoły

Rzym. katolicy		Grec. katolicy		Akatolicy		Żydzi	
chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta

Budynek szkolny, własny (najęty), składa się z sal naukowych, z pokojów mieszkalnych dla nauczycieli.

Kto obowiązany jest utrzymywać szkołę w dobrym stanie?

Nauka szkolna bywa udzielaną: w ilu salach? — czy przed i po południu? — czy dla wszystkich dzieci? czy na przemianę? — czy co dzień i w ilu godzinach? czy przez cały rok lub w pewnych porach? — kiedy bywają ferye doroczne i jak długo trwają?

Kto uczy? Nauczyciel stały

„ prowizoryczny

nauczycielka

pomocnik

Naukę religii udziela

W jakim języku wykładowym nauki udzielane bywają?

Dotacya nauczyciela.

a) Grunta i realności z dokładnem oznaczeniem ich rozległości, tudzież dochodu, jaki przynoszą:

Pole orne

Ogrody

Łąki

Pastwiska

b) Dodatki w płodach surowych (oznaczyć dokładnie ilość i jakość, tudzież osoby, które się do tego zobowiązały).

Drzewo opałowe dla nauczyciela na opał szkoły w wartości Kto je dostarcza, wyrębuje i dowozi?

c) Zapomogi z funduszu szkolnego (religijnego)

d) z miejscowego funduszu szkolnego

e) z kasy gminnej

f) z zapisów fundacyjnych, a to roczny dochód

g) z innych źródeł (od kogo i jakim tytułem?)

h) z opłat szkolnych w kwocie

Fundusze i dochody szkolne.

Na stróża (ile i z jakich funduszów?)

Na pauszalia (ile i z jakich funduszów?)

Na premia popisowe

Na książki dla ubogich uczniów

Na inwentarskie przybory naukowe

Na inne cele szkolne

Spisano w dnia roku 18

Nr. 17.

Rozporządzenie Rady Szkolnej krajowej z dnia 6. Maja 1868. r., l. 1742.,

względem użycia pieniędzy, z kar za nieposyłanie dzieci do szkoły zebranych.

Według przepisów obowiązujących mają być pieniądze, pochodzące z kar za nieposyłanie dzieci do szkoły, użyte na cele szkolne z zachowaniem następujących prawideł:

1. Pieniądze z kar szkolnych, w pewnej gminie zebrane, mają być użyte tylko na korzyść szkoły w tejże gminie istniejącej.

2. Obracać je należy przedewswystkiem na zaopatrzenie ubogich uczniów w papier, pióra, tablice, książki, a nawet i w niezbędną odzież i obuwie.

3. Na bibliotekę szkolną, mapy, czasopisma szkolne i inne przybory naukowe. — Gdyby zaś szkoła już dostatecznie była w takie przybory naukowe i bibliotekę zaopatrzoną, to dopiero mogą być pieniądze te użyte:

4. Na zakładanie miejscowych funduszów szkolnych.

Zważywszy, że według rozporządzenia z dnia 16. Marca 1868. l. 1057. szkoły ludowe jako zakłady gminne stoją we względzie ekonomicznym pod nadzorem Rad powiatowych, niemniej że Rady powiatowe najlepiej mogą zbadać potrzeby każdej szkoły i najstosowniej rozrządzać pieniądzmi, z kar wzmiankowanych pochodzącemi, postanawia Rada Szkolna krajowa, co następuje:

1. C. k. Urzęda powiatowe mają bezwłocznie przesłać Radom powiatowym wszystkie w politycznym depozycie złożone pieniądze, z kar za nieposyłanie dzieci do szkoły zebrane, z konsygnacyą w dwóch exemplarzach, wykazującą: nazwę gminy, kwotę, którą mieli płacić zasądzeni i tę, z której się uiścili.

2. Każdy wyrok z powodu nieposyłania dzieci do szkoły wydany ma być w odpisie, udzielonym Wydziałowi powiatowemu, a pieniądze z kar zebrane, z końcem roku szkolnego przesłane w sposób powyż oznaczony Radzie powiatowej.

Rada Szkolna krajowa wzywa Rady powiatowe, aby zatwierdziwszy jednę z przesłanych jej od c. k. Urzędu powiatowego konsygnacyj, zwróciły ją temuż, a pieniądzmi w sposób wskazany rozporządziły.

Agenor hr. **Gołuchowski** w. r.

Nr. 18.

Rozporządzenie Rady Szkolnej krajowej z dnia 13. Czerwca 1868. r., liczba 2842.,

względem wyznaczania zaopatrzania dla wdów i sierót po nauczycielach wiejskich.

Podług §. 297. Ustawy politycznej szkolnej do zaopatrzania wdów i sierót po nauczycielach wiejskich zobowiązana jest ta gmina, w której zmarły nauczyciel ostatecznie pełnił swoje obowiązki. Zaopatrzenie to wymierzonem ma być w ten sposób, iż gdy zmarły nauczyciel przeszło 10 lat służył, należy się wdowie po nim cała porcya ubogich, t. j. 8 kr. m. k., czyli 14 cent. w. a. dziennie; jeżli zaś służył więcej jak 3. a mniej niż 10 lat, to należą się wdowie trzy czwarte części porcyi ubogich, t. j. 6 kr. m. k., czyli $10\frac{1}{2}$ cent. w. a. dziennie: zaś każdemu z pozostałych dzieci aż do ukończenia 15. roku życia po jednej czwartej części porcyi ubogich, t. j. 2 kr. m. k., czyli $3\frac{1}{2}$ cent. wal. a. dziennie.

Ponieważ jednak zauważano, iż przepisów powyższych gminy nie przestrzegają, zatem przypomina się je z tą uwagą, iż w moc §. 27. lit. *i)* i §. 35. Ustawy gminnej dla Królestwa Galicyi, gminy zobowiązane są w własnym zakresie działania wymierzać i udzielać regularnie prawnie przepisane utrzymania dla wdów i sierót po nauczycielach wiejskich, inaczej c. k. Urzędy powiatowe zarządzą w myśl §. 107 Ust. gminnej środki zaradcze.

Rekursa przeciw dotyczącym uchwałom rad gminnych, wdowom i sierotom po nauczycielach wydanym, rozstrzygać mają wyższe władze autonomiczne.

Agenor hrabia **Gołuchowski** w. r.